

Sex & Samfunds holdningspapir vedrørende omskæring af danske drengene uden medicinsk indikation

Baggrund:

Sex & Samfund kæmper for en verden, "hvor retten til selvstændige valg respekteres fuldt ud", og vi søger gennem vores aktiviteter at styrke "den enkeltes mulighed for at træffe frie og informerede valg". Sex & Samfund arbejder rettighedsbaseret, og også når det gælder omskæring af mindreårige, tager foreningens holdning først og fremmest udgangspunkt i det enkelte menneskes konventionsbundne ret til kropslig selvbestemmelse og integritet uanset alder, etnicitet og køn.

Debatten om dreng omskæring er kompleks og rummer både kulturelle, religiøse, medicinske, juridiske og etiske aspekter. Omskæringspraksis har en årtusinder gammel historie og er blevet – og bliver – praktiseret med baggrund i såvel hygiejniske som kulturelle og religiøse argumenter. Traditionelt udgør dreng omskæring en central del af jødisk og muslimsk tro og kultur. I mange af verdens lande er dreng omskæring dog ikke knyttet til bestemte trossamfund, men udføres alene med henvisning til kulturel sædvane. Det anslås, at ca. en tredjedel af verdens dreng børn omskæres, inden de er fyldt 15 år. I USA omskæres ca. halvdelen af nyfødte dreng, en andel, som er faldet støt siden midten af 1900-tallet.

Fire centrale perspektiver:

1/ Det religiøst-rituelle perspektiv

Ser man bort fra medicinsk motiverede indgreb (fx begrundet i forhudsfor snævring eller ondartede lidelser) udføres langt størstedelen af dreng omskæringer i Danmark på

religiøst-rituelt grundlag, helt overvejende af et religiøst overhoved eller en privatpraktiserende læge på foranledning af jødiske eller muslimske forældre. De fleste jøder og muslimer opfatter dreng omskæring som en central forudsætning for fællesskab og religiøs-kulturel identitet.

2/ Det medicinske perspektiv

En del dreng omskæringer udføres som nævnt udelukkende eller delvist med henvisning til hygiejniske argumenter, og der refereres ofte til den muligt reducerede forekomst af urinvejsinfektioner, sexsygdomme (inkl. hiv/aids) samt peniskræft hos omskårne mænd. I 2007 anbefalede FN og WHO rutinemæssig omskæring af afrikanske mænd fra områder med høj hiv-forekomst, idet studier her havde påvist en markant nedsat risiko for hiv-smitte efter omskæring. Hyppigheden af utilsigtede hændelser i forbindelse med dreng omskæring er ukendt, men alvorlige komplikationer er beskrevet, også i Skandinavien.

3/ Det juridiske perspektiv

Et enigt Folketing forbød i 2003 omskæring af piger, men der findes ingen tilsvarende lovgivning for drenge. Der er heller ingen præcedens for at omfatte dreng omskæring af Straffelovens bestemmelser om vold og lemlæstelse (kapitel 25) eller Forældreansvarslovens forbud mod "legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling" og indskærpelse af, at ethvert barn skal "behandles med respekt for sin person" (§ 2).

Ifølge Sundhedslovens § 17 kan forældre i sundhedsspørgsmål tage beslutninger på deres børn vegne, indtil de som 15-årige har ret til at træffe selvstændige valg om medicinsk behandling. Ifølge en bekendtgørelse er det forbudt at foretage kosmetiske indgreb (herunder piercing) på personer under 18 år, ligesom der ved lov er fastsat en lignende aldersgrænse for tatovering.

4/ Det rettighedsmæssige perspektiv

I Danmark sikrer Grundloven religionsfrihed (§ 67). Heroverfor står bla.

Børnekonventionens formulering om, at deltagerstaterne "skal tage alle effektive og passende forholdsregler med henblik på afskaffelse af traditionsbundne ritualer, som er skadelige for børns sundhed" (artikel 24).

Sex & Samfunds bemærkninger til de fire perspektiver:

1/ Kan det religiøst-rituelle perspektiv berettige drenges omskæring i Danmark?

Næppe. Sex & Samfund anerkender, at drenges omskæring er en integreret del af især jødedommen og islam. Imidlertid lever danske jøder og muslimer i en moderne, sekulær retsstat, og som på andre punkter må religiøst-kulturelle traditioner og ritualer løbende tilpasses den sociale kontekst, de er en del af. Hertil kommer, at det langt fra er indlysende, i hvilket omfang forældres Grundlovssikrede religionsfrihed kan eller bør tilsidesætte barnets lov- og konventionssikrede krav på beskyttelse og selvbestemmelse. Inden for det jødiske trossamfund findes der da også kræfter, som arbejder for at erstatte klassisk omskæring med en symbolsk ceremoni (såkaldt "brit shalom") med mulighed for egentlig omskæring, når drengen har nået myndighedsalderen.

2/ Kan det medicinske perspektiv berettige drenges omskæring i Danmark?

Nej. Evidensen på dette område er generelt spinkel, men i en vestlig kontekst findes der ingen videnskabelig dokumentation for sundhedsfremmende effekter af drenges omskæring, og med undtagelse af urinvejsinfektioner i det første leveår – som let kan behandles med antibiotika – ses der ingen nedsat forekomst af sygdom hos omskårne drenge eller mænd. Hvad særligt angår hiv/aids, er den videnskabelige dokumentation for rutinemæssig mandes omskæring i Afrika syd for Sahara omdiskuteret, og der findes ingen medicinske argumenter for forebyggende omskæring af mænd (og da slet ikke drenge) i et lavepidemisk område som Danmark.

Den amerikanske børnelægeforening (AAP) konkluderede i 2012, at drenges omskæringens potentielle sundhedsfordele overtrumfer dens potentielle risici,

mens fremtrædende ikke-amerikanske læger har tilbagevist standpunktet som et udtryk for "kulturel bias". Den danske Lægeforening udsendte i 2012 et holdningspapir, hvori man fandt det "bedst stemmende overens med individets ret til selvbestemmelse (autonomi), at beslutningen om foretagelse af omskæring overlades til barnet, når det har nået myndighedsalderen". Af frygt for illegal drenges omskæring anbefaler Lægeforeningen dog ikke egentlig kriminalisering af drenges omskæring. Lignende standpunkter har bl.a. den norske, hollandske, britiske og australske lægeforeninger indtaget.

Det skal tilføjes, at forhuden må betragtes som en central del af mandens seksuelle fysiologi, idet den ikke blot beskytter penishovedet, men også er tæt besat med følelser og indgår som et raffineret erogent organ ved onani såvel som samleje. Et dansk studie fra 2011 har rejst mistanke om en øget forekomst af seksuelle dysfunktioner hos omskårne mænd og deres kvindelige partnere.

3/ Kan det juridiske perspektiv berettige drenges omskæring i Danmark?

Måske. Den nugældende lovgivning forbyder ikke eksplicit drenges omskæring, men intentionen i såvel Straffeloven som Forældreansvarsloven er omvendt at beskytte den mindreårige mod (potentielt) skadelige indgreb. Som nævnt er der dog ikke præcedens for at lade gældende lovgivning hjemle forbud mod drenges omskæring, og indgrebet er *de facto* tilladt ifølge dansk lov. Det skal nævnes, at der ingen steder i verden findes lovgivning, som kriminaliserer drenges omskæring.

4/ Kan det rettighedsmæssige perspektiv berettige drenges omskæring i Danmark?

Nej. Internationale konventioner sikrer særlig beskyttelse af mindreåriges kropslige, seksuelle og psykosociale integritet, og med udgangspunkt heri har dansk lov siden 1997 forbudt enhver revselse af børn og unge, ligesom alvorligere overgreb sanktioneres ifølge Straffeloven.

FN's Børnekonvention - som Danmark tiltrådte i 1991 - pålægger som anført medlemsstaterne at "tage alle effektive og passende forholdsregler med henblik på

afskaffelse af traditionsbundne ritualer, som er skadelige for børns sundhed" (artikel 24), og fjernelse af forhuden på raske drengebørn må rimeligvis anses som et unødvendigt og irreversibelt indgreb, som dels indebærer risiko for umiddelbare komplikationer (især blødning og infektioner), dels udgør en trussel mod barnets senere (seksuelle) trivsel. Endelig er kropslig selvbestemmelse og integritet uanset alder en rød tråd i seksuelle og reproduktive rettigheder, som de eksempelvis er formuleret af World Association for Sexual Health og International Planned Parenthood Federation.

Sex & Samfunds holdninger:

1/ Sex & Samfund mener, at rituel drenges omskæring bør sidestilles juridisk med rituel piges omskæring, idet der i begge tilfælde er tale om fjernelse af vitalt væv fra raske børn. Desuden må det bemærkes, at der ved den hyppigste form for piges omskæring (sunnaomskæring) fjernes mindre væv end ved en rituel begrundet drenges omskæring, hvorfor den retslige forskelsbehandling synes tvivlsom.

2/ Sex & Samfund finder det rimeligt, at beslutning om rituel drenges omskæring træffes af drengen selv, hvorfor man bør vente med at udføre indgrebet, til han som 18-årig kan afgive sit informerede samtykke.

3/ Sex & Samfund anbefaler på denne baggrund, at man fra politisk side indleder en proces med henblik på lovregulering af rituel drenges omskæring. Dette bør ske i respektfuld dialog med centrale aktører, herunder de islamiske og jødiske trossamfund.

4/ Sex & Samfund respekterer habile voksnes beslutning om at få foretaget religiøst eller kulturelt begrundet omskæring.

Litteratur:

AAP. Circumsision policy statement. Pediatrics 2012; 130: 585-6.

Frisch M, Lindholm M, Grønbæk M. Male circumcision and sexual function in men and women: a survey-based, cross-sectional study in Denmark. *International Journal of Epidemiology* 2011; 40: 1367-1381.

Frisch M, Aigrain Y, Barauskas V et al. Cultural bias in the AAP's 2012 technical report and policy statement on male circumcision. *Pediatrics* 2013; 131: DOI:10.1542/peds2012-2896.

IPPF. Sexual rights: an IPPF declaration. London: IPPF, 2009.

Lægeforeningens politik vedrørende omskæring af drenge. København: Lægeforeningen, 2012.

World Association for Sexual Health. Sexual health for the millennium. WAS, 2008.

www.sexogsamfund.dk